

מובא במדרש שיהודית הייתה יפה מאוד, ופעם הזכרנו (בשם הרב גינבורג) שהחנוכייה מרמזת על 8 לשונות של יופי שיש בחג חנוכה, שהם: 'שפר' – כנגד הבינה, אחר כך 'יופי' – כנגד החסד, אחר כך 'טוב' – 'אישה טובת מראה' זה כנגד הגבורה, 'פאר' – כנגד התפארת, 'נוי' – כנגד הנצח, 'הוד' – כנגד 'היהוד', 'הדר' – כנגד היסוד, ו'חן' – כנגד המלכות. וידוע שיוון התרבות שלהם הייתה הסגידה לגוף וליופי כמו היום, ולכן אמרנו שהחטא שבאה חנוכה לתקן זה חטא גילוי עריות שהוא המהות של יון. וכנגדו יש לנו את היופי של יהודית שהוא יופי של הקדושה, שגרם את הנס של המלחמה, וכמובא הרמ"א שם שיהודית האכילה את אחד ממלכי היוונים שמאוד נתאוה אליה, ועשה את כל מה שהיא רוצה, והאכילה אותו מאכלי חלב והרדימה אותו וכך הרגה אותו, היא לקחה את החרב שלו והרגתו.

יוצא אם כן, שביום השמיני כבר משתתפים כל ה-8 לשונות של יופי, ולכן מתי החנוכייה היא הכי יפה? – ביום השמיני כשהיא דולקת כולה. אמנם בית שמאי רצו שהחנוכייה תהיה הכי יפה כבר ביום הראשון, כמובא בגמרא (שבת כ"א:) ואמרו להדליק 8 נרות ביום הראשון של חנוכה, שזה היום שבו מצאו פך השמן, אבל אין הלכה כמותם, אלא כמו שאמרו להם בית הלל 'מעלים בקודש ולא מורידים', נחכה ליום השמיני – ליהודית, שהיא עשתה את הנס בכח היופי שלה, ותהיה חנוכייה יפה מאוד בכל 8 לשונות של יופי בנרות. עכ"פ לפי מה שאמרנו יש גם ביאור לשיטת בית שמאי שרצו שכבר ביום הראשון תהיה החנוכייה מלאה בכל היופי שלה, כי ביום הראשון היה את מציאת פך השמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, שמוזה התחיל כל הנס של חנוכה, והחותם של הכהן גדול זהו יוחנן כ"ג לפי חלק מהמפרשים, ולכן הוא מכוון כנגד יום הראשון. ומוסיפים בית שמאי שאז צריך להדליק את כל החנוכייה, כי עיקר הנס הוא הולך אחר ההתחלה על מציאת הפך של יוחנן כהן גדול.

"בימי מתתיהו" - חנוכה נקראת על שם מתתיהו, משום שהוא היה המברך

אנחנו אומרים בעל הניסים "בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול", למה מייחסים את הכל לימי מתתיהו, הרי את כל המלחמה והנצחון עשו דוקא הבנים שלו. ונראה לתרץ על פי מה שכתוב במגילת אנטיוכוס (זו מגילה שיש אומרים שכתבו אותה החשמונאים בעצמם): שמתתיהו בירך את הבנים שלו, ובזכות הברכה שלו הם נצחו את המלחמה. למתתיהו היה כוח גדול של ברכה, וכיון שמתתיהו הוא בחינת של ברכה, לכן הוא מכוון כנגד היום השני של חנוכה, כי אז הייתה הברכה בשמן, כי ביום הראשון היה הנס שמצאו את פך השמן, אבל היה בו כדי להדליק יום אחד, וליום הראשון לא היה צריך ברכה וריבוי בשמן, וביום השני הייתה ברכה, ששמן שיש בו שיעור הדלקה של יום אחד דלק גם ביום השני (ובשאר הימים), והתחלת הברכה הייתה ביום השני, ואנחנו מכוונים אותו כנגד מתתיהו, כיון שהמעלה של מתתיהו שהוא צדיק שמברך, והברכה שלו התקיימה שהם ניצחו, ומאוד חשוב שהצדיק תמיד

פרשת 'מקץ' ה'תשפ"א / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

"ליקוטי מוהר"ן בפרשה" - מבוסס על ליקו"מ ק"ב - חלק א'

בית חשמונאי ונרות חנוכה / הגדלת מלכות השם ע"י יראת שמים

השיעור נמסר מדי יום שני במושב צפריה – לפרטים: 052-4700079

ניתן לקבל במייל: 6537488@gmail.com

שמונה נרות חנוכה מכוונים כנגד שמונת הצדיקים החשמונאים

הדלקנו עכשיו נר חמישי של חנוכה, ורצינו לחדש איזה כוונה יפה על מה לכוון את ה-8 ימים של חנוכה. ונראה דבר מאוד מעניין, אנחנו מזכירים 8 צדיקים של בית חשמונאי שהם קשורים לעניין של נס חנוכה. הצדיק הראשון זה יוחנן כהן גדול, כמ"ש "מתתיהו בן יוחנן כהן גדול וכו'". יוחנן כהן גדול היה הסבא של החשמונאים, אביו של מתתיהו. השני זה בנו מתתיהו, שהוא היה הרוח החיה בניסים של חנוכה. השלישי – יהודה המכבי. הרביעי – זה שמעון. החמישי – יוחנן. השישי – יונתן. השביעי – אלעזר. והשמיני – זו יהודית. יהודית היא בתו של יוחנן כהן גדול (הסבא, אחות של מתתיהו) אז יש לנו 8 שמות של צדיקים שהם מסובבים בעניין נס חנוכה: יוחנן כ"ג. מתתיהו, יהודה, שמעון, יוחנן, יונתן, אלעזר, יהודית. ואמרנו בשיעור שרב טוב הוא גורם לתלמידים לזכור את הלימוד, וכיון שאני רוצה להיות רב טוב, אז אדבר באופן שתזכרו: יהודה הוא הראשון (ראשון שזכה למלכות). שמעון הוא השני, (זה קל לזכור כי שמעון הוא גם הבן השני של יעקב). אחר כך השלישי יוחנן שהוא קרוי על שם הסבא, ויונתן הוא הרביעי, (יוחנן יונתן הם שמות דומים, והרבה פעמים בש"ס יש חילופי גרסאות, ומחליפים בין יוחנן ויונתן, ולכן הם צמודים), והחמישי זה אלעזר (שדקק את הפילים של היוונים). נמצא שיש את הסבא והאבא, וחמשת בני חשמונאי: יהודה, שמעון, יוחנן, יונתן, ואלעזר, והשמיני זו יהודית.

ונכוון את שמונת הצדיקים האלה ל- 8 ימים של חנוכה, נר ראשון כנגד יוחנן הסבא, נר שני כנגד מתתיהו, נר שלישי כנגד יהודה, נר רביעי כנגד שמעון, נר חמישי זה כנגד יוחנן, נר שישי כנגד יונתן. נר שביעי כנגד אלעזר, והנר השמיני זאת חנוכה' – כנגד יהודית. וכך נוכל לכוון ולזכור את הצדיקים שבזכותם נעשה הנס של חנוכה.

ונתחיל בסוף ונדבר על יהודית, הבת של יוחנן כהן גדול, וכמו שסיפרנו בשיעור הקודם, שהיא זו שגרמה את כל הסיפור של נס חנוכה. כי ליוונים היתה גזירה מאוד קשה, שכל בתולה תיבעל להגמון תחילה, ומה עשתה יהודית? באמצע החתונה שלה קרעה את הבגדים שלה ועמדה לפנייהם לא צנועה, מיד נבהלו כולם ובאו עם חרבות להרוג אותה, ואמרו לה: השתגעת מה את עושה?! והיא אמרה להם, על זה אתם מקנאים שאני לא צנועה, זה הבעיה?! וזה שאלך להיבעל להגמון הגוי הטמא, זה לא אכפת לכם?... אמרו לה את צודקת, ואז הם לבשו קנאה והרגו את ההגמון, ובעניין זה התחיל המרד של החשמונאים. וכתוב ברמ"א (סי' תר"ע ס"ב) שנוהגים לאכול מאכלי חלב בימי חנוכה, ולפי מה שאמרנו עכשיו שיהודית היא כנגד יום השמיני, א"כ הזמן הטוב לסעודה חלבית בחנוכה זה ביום השמיני זאת חנוכה'.

להזיז כותל עבה 6 אמות, מאשר להזיז את רגלו של אבנר בן נר. ומסופר (באלפא ביתא דבן סירא) כששאל ישב היה במעגל ושכב שם, אז דוד המלך הלך עם אבישי בן צרויה, כדי להראות לו שהוא לא מתכוון להרוג אותו ושהוא מרחם עליו, כי הנה יכולתי להרוג אותך ולא הרגתי אותך. ואז כתוב שאבישי ירד איתו ואמר לדוד, תן לי ואני אהרוג את שאול, שכל הזמן רודף אותך ורוצה להרוג אותך, שהרי "הבא להורגך השכם להורגו". אלא שדוד המלך חשב בראש אחר. ובאמת אנחנו לא מבינים את הראש של דוד המלך, בכל הויכוחים שיש לו עם אבישי ועם יואב, לפי שכל פשוט של בני-אדם ודאי שיואב ואבישי צודקים, כמו הויכוח של יואב עם דוד בענין אבשלום, שאמר יואב לדוד אם אבשלום חי כולנו מתים, ואתה בוכה על אבשלום שרצה להרוג אותך. וכן כאן בענין שאול, שאמר אבישי אח יואב לדוד, תן לנו להרוג אותו, ונגמור את הסיפור. אבל דוד המלך הצדיק, הוא אומר: "מי נגע במשיח ה' ונקח", הוא לא הסכים שאבישי יהרוג את שאול, כתוב במדרש (ויקרא רבה כג, יא) שאמר דוד לאבישי שאם אתה הורג את שאול, אני מערב את דמך בדמו.

בשביל מה ברא הקב"ה את הצרעה ואת העכביש

ומה קרה תוך כדי זה? שאול ואבנר בן נר היו ישנים, ואבנר פשט את הרגל שלו שהיתה כבדה כמו כותל ענק וכנ"ל, והניח אותה על דוד המלך, ודוד לא יכול היה לזוז והוא נתקע שמה. וכתוב מה עשה הקב"ה הביא את הצרעה שעקצה את אבנר ברגלו, ומיד אבנר הקפיץ את הרגל שלו, ואז דוד ברח משם. וזו היתה התשובה של הקב"ה לדוד המלך ששאל אותו, בשביל מה בראת את הצרעה ואת העכביש? מילא הדבורה עושה דבש, אז גם נותנת עקיצה, (אמנם אומרים לה: "לא מדובשך ולא מעוקצך", אך בסופו של דבר אוכלים את הדבש שלה...) אבל הצרעה לא נותנת דבש, אז היא רק עוקצת? אמר לו הקב"ה חכה, אתה עוד תהיה צריך את הצרעה הזאת. וזה היה הנס שהיה לדוד שהצרעה שעקצה את אבנר וכך הוא הצליח לברוח.

וכן שאל דוד למה נברא העכביש, הרי אי אפשר לעשות שום בגד מקורי העכביש, (ודך אגב חקרו את קורי העכביש, וגילו שזה יותר חזק מחוט של פלדה בעובי הקור הזה, ממש פלא פלאות מה רבו מעשיך ה') וא"כ מה התועלת שיש בעכביש? וגם בזה הקב"ה הוכיח לו, פעם אחת דוד המלך התחבא במערה, מפני החיילים של שאול, ולא ידעו לאיזו מערה הוא נכנס, מה עשה הקב"ה רמז לעכבישים והם סגרו את הפתח של המערה עם קורי עכביש, וכשעברו שם חיילי שאול וראו את הקורים בפתח של המערה, אמרו: אם מישהו היה נכנס היה קורע את החוטים. ואז אמר לו הקב"ה: ראי, גם הצרעה וגם העכביש שהיו לך שאלות עליהם, בראתי אותם בשבילך כדי שאתה תינצל על ידם. על כל פנים, אמרנו שאבנר בן נר היה אדם חזק מאוד. יש עוד מדרש וכן מובא בגמרא, שיואב בן צרויה הרג את אבנר בן נר, איך הוא הצליח להרוג אותו, הרי אבנר הרבה יותר חזק ממנו. הוא שאל אותו שאלה בהלכה, אמר לו: 'אשה גידמת איך היא מצוות חליצה? ואז אבנר התכופף כדי להראות לו איך יכול לחלוץ עם שיניה, ויואב ישר דקר אותו בחרב בצלע החמישית. יואב הרגו

לברך, כמו שכתוב בגמרא (ברכות מב.): "תיכף לתלמיד חכם ברכה", וכמו שכתוב אצל יוסף: "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף". כשיש צדיק מה העניין שלו? לברך, לכן תמיד מבקשים מהרב הצדיק ברכות, כי זה התפקיד שלו, וכמו שכתוב "ברכות לראש צדיק". ולכן אנחנו אומרים בתפילה: "בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול", הכל נקרא על שם מתתיהו, למרות שהיה נכון לקרוא על שם יהודה המכבי, שהוא זה שעשה את המלחמה והביא אותם לניצחון הגדול, אלא שבאמת זה נקרא על שם מתתיהו בן יוחנן, כי הוא המברך והכל הולך אחרי הברכה.

הברכות שבירך מתתיהו לבניו, ודימה אותם לשמות צדיקים

מעניין הברכה שבירך מתתיהו את בניו החשמונאים, אפשר ללמוד ממנה איך מברכים. כי יש עניין שכשאתה רוצה לברך בן-אדם, אז צריך לדרוש את השם שלו לטובה, לחבר את השם שלו לצדיק שקרוי בשם זה, וע"י שאתה מחבר את השם שלו לצדיק שקרוי כך, ע"י זה הברכה יכולה לחול יותר. רבנו הקדוש אומר בשיחות הר"ן (סי' צ"ה), שהשם של האדם זה המהות שלו, וכל המהות והפעולות של האדם היא כלולה בשם שלו, לכן להחליף שם לאדם זה דבר לא פשוט, זה צריך רוח הקודש, כי צריך לדעת שאתה לא ח"ו טועה ומחליף את התפקיד של הבן-אדם, אם זה לא התפקיד שלו ח"ו יכול להיות לו היפך החיים, רק בגלל החלפת השם. אבא שלי תמיד אומר, לא להחליף שם, אל תיקחו את הסיכון הזה, אפשר להוסיף שם לשם הקיים, כדי להוסיף עוד ברכה, אבל לא להחליף שם. (אלא אם כן השם גרוע מאיזו סיבה, שמונת ע"פ רב הבקי בדבר). אמרנו שלומדים ממתתיהו את העניין הזה של לברך ולדרוש ולדמות את השם של המתברך ל-אחד מהצדיקים שקרויים בשם הזה. וכתוב במגילת אנטיוכוס, שמתתיהו בירך ואמר: "יהודה בני, אדמך" - אדמה אותך ליהודה בן יעקב שהיה גיבור כאריה, וככה תהיה לך הגבורה של אריה. וכן דימה את שמעון בנו לשמעון בן יעקב שהרג את אנשי שכם, ושכך יהרוג את היוונים. את בנו יוחנן (שלא נזכר צדיק מפורסם בשם יוחנן בתנ"ך) הוא דימה אותו לאבנר בן נר (ונרחיב בזה בעזרת ה'). ואת בנו יונתן הוא דימה ליהונתן בן שאול שהושיע את ישראל מהפלישתים, שבתחילה עם ישראל כל כך פחד מהפלישתים, והוא ונושא כליו הלכו אל מצב פלישתים, והרג יונתן בבת אחת כמה עשרות פלישתים, ועשה מהומה בפלישתים, עד שלאט-לאט עשו איתם מלחמה וניצחו את פלישתים. ואת אלעזר בנו, דימה מתתיהו לפנחס בן אלעזר בן-אהרן הכהן, שגם קינא לה', והרג את זימרי וכזבי בת צור, ואח"כ היה כהן משוח מלחמה במלחמת מדין, והציל את עם ישראל מכליה. ואע"פ ששמון כשם אלעזר אבי פינחס, מ"מ כל הכח של פינחס ינק מאביו אלעזר הכהן גדול.

קדושתו וגבורתו הנפלאה של אבנר בן נר שר צבא שאול

אמרנו שהיום נר חמישי, זה היום של יוחנן חשמונאי בן מתתיהו שהוא משול לאבנר בן נר. ויש להבין את הדמיון שאמר לבנו שיהיה גיבור כמו אבנר בן נר, שהיה שר צבא של שאול. כתוב במדרש (קהלת רבה ט, יא) על גבורתו של אבנר, שיותר קל לאדם

הסבא שלו אביאל. (כמו שכתוב שאול בן קיש בן אביאל) מצד שני יש פסוק בדברי הימים א' (ח,לג/ט,לט) "וַיְנַר הוֹלִיד אֶת קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת שְׂאוֹל", ומשמם מוכח שהסבא של שאול זה היה נר, (אבא של אבנר בן נר) אז שואל המדרש, איך קוראים לו אביאל או נר? מתרין המדרש, שהשם שלו באמת הוא אביאל, אך היות שהוא היה מדליק נרות לרבים במבואות האפלים, קראו לו בשם 'נר'.

להדליק נר של רשות מחנוכה של בית כנסת

ויש בדבר הזה נפקא מינה מאוד מעניינת להלכה למעשה, שהרי כתוב שאסור להדליק אש מהנר של בית הכנסת, כי הוא נר של מצוה ואסור להשתמש בו. וכמו שבנרות חנוכה אסור להשתמש בהן בזמן מצוותן, אך בנרות חנוכה מותר להדליק אש מהשמש. ומה הדין בחנוכה של בית הכנסת, האם מותר להדליק מהשמש של בית הכנסת או אסור? השמש בחנוכה של בית הכנסת יותר חמור מהשמש בחנוכה של בית, כי יש לו קדושת נר של בית כנסת, והוא נקרא נר של מצווה, נכון שהוא עשוי לאורה ומותר לך לקרוא באור הזה, כי לזה הוא מיועד, גם כל הנרות של בית הכנסת קוראים לאורם. אבל היות שהנר השמש הזה הוא נר של מצוה, אז אסור לך להשתמש בו, כמו להדליק ממנו נר בבית שלך, או לעשן וכו'. ולמעשה נר של בית כנסת הוא נקרא נר מצווה והוא לכבוד בית הכנסת. (ולכן אם נשאל חידה, איזה שמש של חנוכה אסור להשתמש ממנו? התשובה היא: השמש של בית הכנסת) כי הנרות של בית הכנסת נקראים נרות של מצוה. ולכן הט"ז מביא את המהרש"ל, שמה שהיה מנהג שאנשים היו רוצים להדליק את הנרות בלילה בבית, והיו שולחים מישהו לבית הכנסת ששם יש תמיד נר דלוק, להביא להם אש לבית (כי לא היה להם גפרורים כמו היום) אומר המהרש"ל שדבר זה אסור, כמו שאסור להדליק מהנרות של חנוכה, אז אותו דבר אסור להדליק גם כן מהנר של בית הכנסת, אך אומר הט"ז בשם המהרש"ל חידוש שאם זה בשביל להדליק את הנר במבואות האפלים, את פנסי הרחוב, (שפעם הם היו מנרות), זה מותר. ולמה? כי זה נקרא נרות של מצווה, כיון שיש בזה צורך רבים שאנשים הולכים בדרך ולא נכשלים, ומותר להדליק אותה מנר של בית הכנסת, (אף שאסור להשתמש בו לצורך חולין), וזוהי נפקא מינה להלכה. ומאיפה הוא מביא ראיה מהמדרש שהבאנו, מפני מה זכה שאול למלכות? בזכות הסבא שלו, שהיה מדליק נרות במבואות אפלים, וכיון שהוא היה עושה חסד עם הבריות, אז הוא זכה שיהיה לו נכד שיאיר את עם ישראל, שזהו שאול המלך שהציל את ישראל מיד פלישתים.

ובעת נתבונן, שאבנר בן נר – הוא גם אב-נר, בנו גם קרוי נר (וכידוע שבדורות הקודמים, היו קוראים לבן אדם על שם הבן שלו גם אצל היהודים, לדוגמא: מי שבנו זה יוסף, קוראים לו אבן יוסף וכו') ואם ככה יוצא שיש 3 דורות של 'נר': יש את נר הסבא, ויש אבנר בן נר, (שזה שם בפני עצמו, וזה גם ע"ש בנו 'אב-נר') וגם לנכד קראו נר. ואם כן מובן, מה הכי מתאים לחנוכה, לכוון את יוחנן לאבנר בן נר שר צבא ישראל יותר משאר שרי הצבא, כי אבנר בן נר היה לו את הכוח של עניין מצות הנרות, והיא גוררת את מצות נרות חנוכה, ולכן בירך מתתיהו את יוחנן בנו, שיהיה לו את גבורת אבנר בן נר.

בדם עשהאל אחיו, שהיה קל רגליים והיה רץ מאוד מהר, ובאחת המלחמות בין עבדי דוד לבין עבדי שאול, רדף עשהאל אחרי אבנר ורצה להורגו כי היה אבנר מחזיק בבית שאול. אמר לו אבנר לך תיקח מאחד הנערים את החליפה שלו, ותסוב מאחרי, כי למה אהרוג אותך ואיך אני אשא פני אל יואב אחיך, אני לא רוצה להרוג אותך, אבל עשהאל לא נטה לא ימינה ולא שמאלה, ורץ אחרי אבנר, אז אבנר כיוון את החרב ופגע בו בצלע החמישית והרג אותו ולכן יואב היה גואל הדם של עשהאל, ולכן הרג את אבנר. ואע"פ שאבנר עשה כדוין, כי הבא להורגך השכם להורגו, מ"מ אומרת הגמ' (סנהדרין מט.) שטען יואב לאבנר שהיה לו לפגוע בו באחד מאבריו.

מסופר במדרש (ילקוט שמעוני ירמיהו רמז רפ"ה) בגודל קדושתו וגבורתו של אבנר גם בשעה זו, כי תוך כדי שאבנר היה מפרפר תפס בידו את יואב ורצה להרוג אותו בידיים, (כך יש גירסא, ויש מפרשים שיואב תפסו לאבנר, אבל לפי פירוש זה קשה שם הלשון שכיבה את נרי, אבל לפי שפירשנו שאבנר תפס ליואב אחרי שהיכה בו, מובן מה שאמר שכיבה את נרי. וולפרש נרי על עשאל זה קצת קשה, מדוע יקרא יואב לעשאל נרי?). אמרו כל ישראל לאבנר, אם אתה נוקם ביואב על כך, ואתה הורג אותו, מי יעמוד לנו וילחם בפלישתים, אמר להם אבנר מה אעשה שכיבה את נרי, שהיכה אותי מכת מות, אמרו לו לאבנר תדון עמו לפני דיין האמת. ואז מיד אבנר שיחרר את ידו ונפל יואב ולא הרג אותו, ופירש יואב לחיים ואבנר למיתה. ורואים צדקתו של אבנר שאפילו שהיה יכול להרגו, ולנקום את דמו, לא עשה כן. וזה יעמוד לזכותו של אבנר בן נר שהיה צדיק קודש קדשים. ולכן בירך מתתיהו את בנו יוחנן, שיהיה כמו אבנר בן נר.

מהו הקשר בין אבנר בן נר לבין יוחנן החשמונאי

שאלנו מה הקשר בין אבנר בן נר לבין יוחנן? התשובה היא, שאבנר בן נר הוא העניין של נרות חנוכה. מה הביאור בדבר? ובכן, ידוע שהמפרשים סביב השו"ע נקראים: 'מגינים' של השולחן ערוך 'מגיני ארץ'. יש 'מגן אברהם', ויש 'מגן דוד' – הט"ז (טורי זהב) וככה אומרים שיש לשולחן ערוך 'מגינים'. ובאמת בברסלב זה דבר מאוד מכוון, מסופר שפעם אחת רבי נתן ורבי נפתלי התארחו אצל הרבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, והיה שם אחד החולקים – הזקן שהיה חולק על רבנו, אך כשרבי נתן ורבי נתן ורבי נפתלי תלמידי רבנו הגיעו לשם, אותו זקן לא העיז לדבר לשון הרע לפני הברדיטשובער על רבינו, ואמר שעכשיו הוא לא יכול לעשות שום דבר, ולדבר רע על רבנו – מכיון שיש פה 'מגיני ארץ'... כי יש כאן את המגיני ארץ שהם רבי נתן ורבי נפתלי המגינים של רבנו. ובדבר בזה הוא באמת כיוון נכון, כי אחר כך בחג חנוכה שנת תק"ע, רבנו אמר תורה (תורה ז' ה"ב) על עניין 'מגיני ארץ', וכיוון על רבי נתן ורבי נפתלי שהם בחינת 'מגיני ארץ' – שהם מגינים על רבנו הקדוש.

הט"ז בהלכות חנוכה (על השו"ע סימן תרע"ד ס"ק ג') מביא מדרש מאוד מעניין (ויקרא רבה פרשה ט' אות ב, תנחומא פר' תצווה אות ח) שאומר: מפני מה זכה שאול למלכות? ועונה המדרש, הוא זכה לזה בזכות

פרשת השבוע – פרשת מקץ

לימוד תורה ק"ב בלקוטי מוהר"ן קמא

ועכשיו נדבר על פרשת השבוע שלנו פרשת מקץ, (כי בשבת כבר זה לא חנוכה, ונקרא את פרשת השבוע פרשת מקץ או נגיד גם כן משהו יפה על הפרשה). רבנו בליקוטי מוהר"ן (תורה ק"ב) הביא את הפסוק שפרעה אומר ליוסף: "אֲתָהּ תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי – רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ" (בראשית מא, מ), מה הענין של "הכיסא אגדל ממך"? – מסביר רש"י: "כסא – שיהיו קוראים לי מלך, כסא הוא לשון מלכות. היום כולנו יושבים על כסאות וכולנו מרגישים מלכים, אבל פעם אנשים היו יושבים על מחצלות, המלך היה יושב על כיסא, כי כסא – זה בחינת מלכות."

מה זה – "על פיך ישק כל עמי"?, יש פירוש יפה של הרשב"ם, (הרשב"ם מאוד אוהב לפרש פשוטו של מקרא אפילו יותר מרש"י) והוא מפרש שישק' זה לשון 'נשק'. כלומר כשירצו לחגור נשק – זה יהיה על פיך – שאתה תקבע. הבעל הטורים מפרש "על פיך ישק כל עמי", זה מלשון 'שפתיים ישק', (כלשון הפסוק: (משלי כד, כו) "שִׁפְתַי יִשָּׁק מִשֵּׁב דְּבָרַיִם נִכְחָיִם" כי כשנושקים אז סוגרים את השפתיים, ונותנים את הנשיקה, אז לכן זו ברכה שכולם ישתקו וישקו את השפתיים מתי שאתה תדבר.

והשאלה הנשאלת מה פרעה באמת רוצה, מה זה "שיקראו לי מלך", ובוזו אהיה גדול ממך מה שפרעה מרוויח מזה? אתה עושה את יוסף שווה אליך לכל דבר, ורק דבר אחד אתה רוצה שישאירו לך, שיקראו לך מלך, וליוסף – 'משנה למלך', מה תרוויח בזה? אז כמובן כבר אמרנו שכל פעם כשיש קושי בפסוק, לומדים את התורה בליקוטי מוהר"ן שמדברת על הפסוק הזה, ואפילו שהיא מחדשת חידושים בסודות התורה, היא גם תיישב לנו את הקושיה. ובחרתי ללמוד את תורה ק"ב (ה"א) כי היא מאוד חשובה לנו לעבודת השם. רבנו מסביר שם: "הענין הוא, כי "כָּל מֶה שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בְּרָא אֶלָּא לְכְבוֹדוֹ" (אבות ה, יא). כִּי לְגַלוּת מַלְכוּתוֹ – אֵיךְ לומדים זאת? אמרנו ביום ראשון בשיר של יוסף: "מי הוא זה מלך הכבוד ה' עוזו וגיבור", מלך הכבוד – זה ספירת המלכות, כל מה שהקב"ה ברא את העולם, היה בשביל כדי לגלות את מלכותו, כי "אין מלך בלא עם", וכיוון שכך, השי"ת ברא את הנבראים כדי שיתגלה מלכותו עליהם. ואומר רבנו: "וְעַל יְדֵי זֶה נִכְפְּפִין הַקְּלִיפוֹת תַּחַת הַשְּׂכִינָה". למדנו שהמלכות זה השכינה – זו ספירת המלכות, שהיא הספירה האחרונה מהעשר ספירות, אז אם כן, ע"י שמתגלה ספירת המלכות, כל הקליפות נכפפים ונכנעים תחת השכינה הקדושה. "ובאיזה עניין יתגלה מלכותו כשם משפיע רב טוב לישראל". ופה יש עצה טובה להתבודדות. כמה פעמים דיברנו שהעניין בהתבודדות הוא לשלב את הבקשות הגשמיות שלי עם צורך רוחני באמת, שאף שאני מבקש בקשה גשמית, אבל באמת הבקשה הגשמית שלי היא לצורך רוחני, אני לא מבקש עכשיו אוכל כמו שאומרים למלאות את הבטן (לפֿלע' כמו שהיה הרב עובדיה זצ"ל רגיל לומר על הבעלי תאוות), אלא כדי שיהיה לי כוח

לעבודת השם, וצריך להיות מאוד אמיתיים בזה. ופה רבנו אומר עוד דבר: וּבְאִיזָה עֲנִיָּן נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ, בְּשִׁמְשׁוּפִיעַ רַב טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, אֲזוּ מוֹדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי "מַלְכוּתוֹ כָּבֵל מְשָׁלָה" (תהלים קג, יט). "כי כשהקב"ה משפיע שפע טוב לישראל, שיש שפע של טובה לעם ישראל, והקליפות תמיד רוצים לעכב את השפע לעם ישראל, ואם יהודי בכל אופן מקבל שפע, נגיד שפע של עשירות וברכה, והוא מתרחב ובונה בית ומתפרנס בשפע, הדבר הזה מראה שהקליפות נכנעו, כי הקליפות תמיד מנסים לעצור את השפע, אבל אם קיבלתי שפע פירושו של דבר שנכנעו הקליפות. ואיך נכנעים הקליפות? ע"י התגדלות כבודו יתברך, בזמן ש–"מלכותו בכל משלה", דורש הזוהר הקדוש מה זה "ומלכותו בכל משלה?", אפילו בעשרה כתרין דמסאבי (בעשרה כתרין של הטומאה) שהן הקליפות, וכשספירת המלכות שולטת בהם, היא לא נותנת להם ח"ו לעכב את השפע שיורד למטה. ואיך זה נעשה? ע"י שמתגלה מלכותו יתברך. עכשיו אני יכול להתבודד התבודדות שלמה – השם יתברך תיתן לי שפע, כדי לגלות את המלכות שלך בעולם, כי זה שאני אדם שומר תורה ומצוות, ואתה הקב"ה עושה לי טוב – זה כבר מראה שהמלכות שלך שולטת בעולם, כי ע"י זה נכנעים הקליפות ויורד שפע.

אומר רבינו: ובמה יכולים להוריד השפע, על ידי התפלות, כי התיבות הם כלים לקבל השפע. ועל כן כל אחד יזהר בתפלתו, שיתפלל באופן שיוכל לעורר השפע בעולם, על דרך שאמרו רז"ל (סנהדרין לו.) "חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם".

"ובמה יכולים להוריד השפע ע"י התפילות". הסברנו כמה פעמים, שכל פעם שאתה מקבל שפע, אתה צריך לעשות כלי לקבלת השפע. ומסביר רבנו, "כי התיבות הם כלים לקבל השפע", היינו התיבות של התפילה הן בעצמן הכלים לקבל את השפע. וזה באמת חיוק מאוד גדול על תפילה בכוונה, כי אם אני רוצה לקבל שפע, אני צריך לבנות כלים, וכדי שיהיה לי כלים טובים, צריך להגיד את תיבות של התפילה בכוונה גדולה, ועצם זה שאתה מוציא את התיבות של התפילה בכוונה, אתה בונה כלים חזקים וגדולים שיכולים להכיל הרבה הרבה שפע. והעצה בזה שנהיה קצת 'אינטרסנטים', גם זה צריך לפעמים לעבודת השם, כי "מתוך שלא לשמה בא לשמה", ונכוון בתפילה בשביל לבנות כלים טובים לשפע, כי הקב"ה נותן ים של שפע, ומה הוא רוצה מאתנו? – תביאו כלים. מאיפה אני אביא כלים? ה'כלים' אלו הברכות והתיבות של התפילה בכוונה: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם..." – אלו מילים שהן עושות כלים, כשאני אומר: 'ברוך' – אני מכוון מקור הברכות והשפע, שהוא ה' יתברך, שממנו יורד כל השפע, אז הכלי הזה כבר כלי אחר, חזק יותר, וגדול יותר.

ואומר רבנו וכל אחד יזהר בתפלתו, שיתפלל באופן שיוכל להוריד את השפע בעולם, על דרך שאמרו רבותינו ז"ל "חייב כל אדם לומר: "בשבילי נברא העולם". מסביר רבנו בליקוטי מוהר"ן תורה ה' "בחצוצרות", מה זה "בשבילי נברא העולם",

הלך אל ירמיהו? כי יאשיהו המלך חשש ללכת אליו, כי כל הזמן הוא אומר נבואות זעם לעם ישראל, ואז ח"ו יכול להיות שירמיהו יגיד לו שהדברים כפשוטו, לכן עדיף שאני אלך אל חולדה, נשים יש להם טבע רחמן, ואולי היא תרחם עלינו, והיא תגיד נבואה טובה.

למדנו מכאן שזה תלוי אצל איזה רב או לאיזה נביא אתה בא ומבקש את הברכה, אם אדם מבקש ברכה מרב, והוא אומר לך תעשה חשבון נפש, בודאי הצרה הזאת מגיעה לך מחמת שעשית כך וכך, אתה לא בסדר, במילים האלה ח"ו הרב יכול לעורר דינים על הבן-אדם, והרב יש לו כוח בפה, אז מה קורה הרב במילים האלה נותן לו את המכה עוד יותר חזק, אבל אם רב שהוא רחמן קודם כל יברך אותנו, ויסיר ממנו את הדינים, ואחרי זה יעורר אותו לתשובה, אז זה בסדר, אבל הדבר הראשון תרחם על היהודי, זה מה שהרב צריך לעשות. או שיאמר לו את הדברים בצורה עקיפה, יאמר לו אם תשמור שבת תתראפא אם תניח תפילין יהיה לך שפע וכו'. העיקר שהרב לא יגזור בפה שלו שמגיע לו הצרה בגלל שהוא לא בסדר, כי במקום לברך הוא מקלל. ולומדים את זה מיאשיהו המלך שהלך חולדה הנביאה. ולכן אותו דבר צריך ללכת אל צדיק רחמן, שיגזור את הברכה ברחמנות שלו, וכמו שאומר רבנו (ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ב ח"ב) על הפסוק "וְאֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים לְפָנֵי הָאֵישׁ וְכוּ' – מה פירוש "וְאֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים", ר"ת: "ישראל" – שהקב"ה ימסור את הרחמים לכם, לעם ישראל, את הרחמים של הקב"ה הוא, אנחנו לא יכולים להביק, ולכן אנחנו צריכים רחמים של צדיקים, שהקב"ה ימסור את הרחמים לצדיקים. רבי נתן בליקוט הלכות (ה' תחומין ה"ג) שואל את השאלה, הרי בוודאי שהקב"ה הוא הכי רחמן, וכי אנחנו יותר רחמנים מהקב"ה? אז הוא מתרץ תירוץ מאוד עמוק, (לא נכנס לזה כי זה שיעור בפני עצמו) בכל אופן למעשה צריך שהצדיק יהיה רחמן.

ואומר רבינו, באיזה עניין יוכל לעורר הצדיק את השפע בעולם? ביראה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל "כל מי שיש בו יראת שמיים דבריו נשמעים", מי שיש לו יראת שמיים שומעים לדיבור שלו הוא מדבר ושומעים אותו, וגם בשמים שומעים אותו, כשיש לאדם יראת שמים, שומעים לתפילה שהוא מדבר ואם הוא אומר שפלוני יהיה בריא, שפלוני שיהיה עשיר, שכולנו נהיה מבורכים, הדיבור הזה נשמע בשמים, כי "מי שיש לו יראת שמים – דבריו נשמעים", גם לבני אדם וגם לשמיים.

וממשיך רבינו: "וַיֵּשׁ שְׁנֵי מֵינֵי יִרְאָה, הָאֶחָד, יִרְאָה עֲלִיּוֹנָה שְׁבָאָה לְאָדָם לְפַעֲמִים מְתֵי שְׁתַּרְצָה, (הכוונה מתי שתמצה היראה לבוא – איתערוותא דלעילא) וְעַל יִרְאָה בְּזוֹ אֵין שְׂכָר. כי יראה שבאה מעצמה, שפתאום אני מרגיש רועד כולי מפחד מפני הדר כבוד השם ומפני הדר גאונו, כמו שאדם לפעמים מרגיש שפתאום מתעורר ליראת שמים, אבל זה לא שלו, את זה הוא קיבל מלמעלה, זו יראה של הקב"ה. ואומר רבנו שיראה כזו אין לה שכר, היא לא פועלת את העניין של "כל מי שיש לו יראת שמיים דבריו נשמעים". אך ממשיך רבנו: "וַיֵּשׁ יִרְאָה שְׁבָאָה לְאָדָם מִכַּח אָדָם עֲצֻמוֹ, וְיִרְאָה

(זה לא להרגיש עכשיו את עצמי מנופח ח"ו) אלא "בשבילי נברא העולם", פירושו: שאני חייב לדאוג על תקנת העולם של העולם, שיהיה בו שפע של פרנסה, שהעולם יהיה בריא, שלא יהיו מחלות, שיהיה טוב כאן בעולם, וזו דאגה שלי, ושל כל יהודי, (כי לפעמים אדם חושב אני בורג קטן במערכת, מי אני, מה אני וכו', וזה לא, בשבילך נברא העולם!!) כשאתה מתפלל אתה צריך להתפלל בבחינת "בשבילי נברא העולם", ולכן אני צריך לדאוג לתקנת העולם, איך אני עושה זאת? כשאני זוכה להתפלל בכוונה, אני בורא כלים שבהם יש שפע שיכול להיות ניזון כל העולם כולו.

ממשיך רבנו: "וּבְאִיזָה עֲנִיָּן יוּכַל לְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע בְּעוֹלָם, בְּיִרְאָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֵכּוֹת ו') "כָּל מִי שֵׁישׁ בּוֹ יִרְאָת שָׁמַיִם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין" – למדנו כבר, מה זה התפילה שהקב"ה הכי רוצה לשמוע, זה תפילת צדיק מושל ביראת אלוקים, כלשון הפסוק. ורבנו מפרש את הפסוק "צדיק מושל ביראת אלוקים", איך הצדיק מושל? ע"י שיש לו יראת אלוקים, אם יש לצדיק יראת אלוקים, יראת שמים, אז הוא מושל בתפילה שלו, אם יש לך יראת שמים טהורה אתה יכול להיות צדיק מושל, והקדוש ברוך הוא מאוד רוצה שבתפילה אתה תמשול. וההסבר בזה, למה הקב"ה רוצה שאנחנו נמשול בתפילה? כי הקב"ה רוצה להוריד שפע לעולם, ושיהיה טוב לעולם, ושיהיה טוב גשמי וכו', אך מה לעשות, כדי להתפלל על טוב גשמי צריך דווקא צדיקים, ולמה? כי הצדיקים האלה שחיים איתנו פה בעולם הזה, הם רואים את החסרונות והקשיים שיש לבני-האדם, ולכן דווקא הם יכולים להתפלל ולבקש רחמים פשוטים, כפי הנגלה לעינים, ונאריך בזה קצת, ונקדים קודם:

אם אתה צריך שצדיק יתפלל עליך תלך אל צדיק רחמן שמלמד סגוריה

רבנו אומר (ספר המדות ערך צדיק אות כ"א) כשאתה רוצה שמישהו יתפלל עליך, תלך לצדיק רחמן שיתפלל עליך, כי יכול להיות צדיק ענק אבל הצדיק הזה אתה שומע אותו לפעמים מדבר על עם ישראל בתוכחות, ותוך כדי זה הוא גם מקטרג על עם ישראל, וזה רבנו אומר אל תלך לקבל אצלו ברכה, מפני שהוא לא צדיק רחמן, והוא לא יכול להשפיע בברכה שלו, ולכן צריך צדיק שמרחם על עם ישראל, ושיש לו כל הזמן לימוד סניגוריה על עם ישראל, ע"י זה הוא יוכל להשפיע בתפילה.

מאיפה לומדים את זה? כתוב שיאשיהו המלך עשה שיפוץ לבית המקדש, ומצא ספר תורה, ואיפה הם פתחו את הספר תורה בדיוק בקללות של פרשת כי תבוא "יולך ה' את מלכך וכו'", נבהל יאשיהו המלך מאוד, והלך לשאול את הנביאים. למי הלך לחולדה הנביאה, שואלת הגמרא (מגילה יד:) למה הוא הלך לחולדה הנביאה, הרי יש את ירמיהו הנביא, שהוא הנביא הכי גדול בדור, ואתה הולך לחולדה הנביאה? (אמנם היא היתה גדולה אבל אחרי הכל ירמיהו יותר גדול). ועוד שהגמרא שואלת איך חולדה הנביאה העיזה לומר נבואה בפני ירמיהו? מתרצת הגמרא שהיא היתה הקרובה שלו, וכיון שהם קרובים הוא מחל וסלח לה והרשה לה לומר נבואה. אבל השאלה למה יאשיהו הלך לחולדה ולא

שיש שפע לכולנו, לכל יהודי ויהודי מאתנו יש שפע טוב, ברכה, הרווחה והצלחה, מתגדל כיסאו של הקב"ה. אז אם ב"ה סגרת חודש טוב בפרנסה ובשפע, הגדלת בזה את כיסאו של הקב"ה.

תינוץ השאלה מה רצה פרעה בזה שיקראו לו מלך

ועכשיו נחזור לשאלה הראשונה ונראה את הפנינה והיופי בליקוטי מוהר"ן, את המתקנות שלו. שאלנו שאלה תגיד פרעה, זה רק כל מה שאתה רוצה, שיקראו לך מלך, אתה עושה את יוסף שווה זכויות אליך, ורק דבר אחד אתה רוצה שיקראו לך מלך. מה הנקודה בעניין הזה? אלא שלפי דברי רבנו הקדוש תירוץ גדול יש כאן, אומר פרעה ליוסף: 'תשמע, אני אומר לך "על פיך ישק כל עמי", וכל מה שאתה רוצה הכל שלך, ורק דבר אחד נשאר שלי - "רק הכיסא אגדל ממך", כל זה בתנאי אחד שעל ידי שאתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי', ע"י זה יגדל מלכותי עוד ועוד, אני לא סתם ממנה אותך למושל, אלא אני ממנה אותך כי אני בטוח שעם אחד כמוך, תגדל המלכות שלי, ורק הכסא אגדל - ממך - כלומר על-ידך, וזה הפירוש רבנו, וזה היופי, כי רבנו בכלל הוציא מזה רמז לעבודת השם, הוא בא לפרש את הפסוק בעומק שלו, אבל מזה יש תופעות לוואי טובות, כי דרך אגב מרוויחים פשט נפלא בפסוק, שפרעה יש לו כוונה, אני רוצה שהמלכות שלי תגדל ממל ועל ידך, ובאמת כך קרה, שבזכות יוסף כל מצרים נקנתה ע"י פרעה, מצרים הייתה בהתחלה מלכות שפלה, והיא גדלה וגדלה בזכות יוסף, כל כסף וזהב שבעולם כנס יוסף למצרים, כמובא בגמרא פסחים ק"ט ע"א, (עוד מעט אנחנו נגיע לשם בדף היומי לפני פסח בעו"ה בוי ניסן) אז העניין הזה של "רק הכיסא אגדל ממך", על-ידך אגדל.

'אני עדיין מתפלל על חיים שלי על יראת שמים'

אך העיקר שנוציא מזה לעבודת השם מאוד להתחזק ביראת שמים כפשוטו, ובתפילה בכוונה ועל ידה להוריד שפע לכל העולם, ולהגדיל את הכסא והמלכות של ה' יתברך בעולם. וידוע הסיפור שהסטייפלער (רבי יעקב ישראל קניבסקי זיע"א) אמר על הבן שלו רבי חיים קניבסקי, כשרבי חיים קניבסקי היה בגיל 52, כשכבר שמו של ר' חיים קניבסקי התפרסם בכל העולם כולו, כאחד מגדולי וצדיקי הדור, אמר הסטייפלער, "אני עדיין מתפלל על חיים שלי שיהיה לו יראת שמים". זאת אומרת לפני 40 שנה כשהיה ר' חיים בגיל 52 והוא היה מפורסם בגדלותו העצומה בתורה, אומר הסטייפלער: "אני עדיין יומיום מתפלל על חיים שלי" - לא שיצליח בלימוד שלו, אלא שיהיה יראת שמים - כי זה עיקר העיקרים, לזכות ליראת שמים. אם יש לך יראת שמים אמיתית, אז אתה אתה צדיק המושל ביראת אלוקים, מה שתבקש - תקבל, זה גם 'משתלם' - ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה. השם יזכנו ליראת שמים אמיתית, ולהתפלל בכוונה, ולעשות כלים כדי להוריד שפע לעולם.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

זו נקרא "צדיק מושל יראת אלקים" (שמואל ב' כג, ג), וביקרא בזה התפילה נשמעת, ושפע יורד לעולם, ונתגלה מלכותו".

זאת אומרת שאני מעורר את עצמי ביראת שמיים, וזו היראה שיש עליה שכר, ויש לה את הכוח לפעול את הפעולה הזאת שיהיו דבריו נשמעים, שהתפילה שלו מתקבלת. "ויראה זו נקרא "צדיק מושל ביראת אלוקים", כמו שהסברנו שמתי הצדיק מושל - מתי שיש לו יראת אלוקים, "וביראה כזאת התפילה נשמעת, ושפע יורד לעולם, ונתגלה מלכותו".

ועכשיו את כל התורה היפה הזאת רבנו מלביש בפסוק, וזהו: "אתה תהיה על ביתי", 'ביתי' - הוא יראת, (היינו שהבית של הקב"ה זה יראת שמים, כמו שאומרת הגמרא [שבת לא.] 'אין לו לקב"ה אלא אוצר של יראת שמים, "יראת ה' היא אוצרו" כי היראת שמיים היא נקראת אוצר והבית של הקב"ה ולכן רבנו אומר שה' אוצר זה כמו הבית של הקב"ה) כמו שאמר חכמינו ז"ל (שבת לא): "חבל על דלית ליה דרתא" וכו' - כלומר מי שאין לו בית, איך הוא יכול לעשות דלת! כשיהיה לך בית אז תעשה דלת, ואם אין לך יראת שמים (בית) אז אי אפשר לעשות דלת, קודם שיש לך יראת שמים. "רוצה לומר, כשהצדיק מושל ביראת אלקים, על ידי זה - "ועל פיך ישק כל עמי", ותרגום אונקלוס: "ועל מימר פמך" - היינו התפילה, "יתזן כל עמי" - הינו שיתעורר השפע בעולם.

"על פיך ישק כל עמי" אומר התרגום: "על מימר פומך יתזן כל עמי" - זאת אומרת הדיבור של השפתיים שלך, שזה מילות התפילה - על זה יהיה ניזון כל העולם כולו. מי זה יוסף? זה הצדיק, כל צדיק זה בחינת יוסף הצדיק, הצדיק יש לו את הכוח של התפילה כדי לזון את כל העולם בתפילה שלו. "וזהו "רק הכסא", הינו מעוט המלכות, כי "רק" - הוא מעוט, "כסא" - הוא מלכות. "אגדל ממך" - הינו מעוט המלכות, שעתה היא במעוט, נתגדל ממך, כי מפת התפילה שהיא ביראה, מוריד שפע בעולם, ונתגדל מלכותו כנ"ל: זאת אומרת, רק הכיסא אגדל < ממך - זאת אומרת אומר הקב"ה אם ח"ו המלכות שלי קטנה בעולם, ואני לא נותן הרבה שפע, ושעם ישראל אין להם מספיק שפע, יש עניות, וקשיים, ויש מחלות ח"ו, זה מיעוט של "רק הכיסא", כל אכין ורקין הם באין למעט, שכאילו הכיסא של הקב"ה קטן, ולכן אומר הפסוק, מתי אני הקב"ה אגדל? - ממך, "רק הכסא אגדל - ממך דייקא, יוסף דהיינו הצדיק, תגדיל לי את הכיסא, איך תגדיל את הכיסא שלי? ע"י שאתה תתפלל, "על מימר פומך יתזן כל עמי" - ע"י הדיבור התפילה שלך שממנו יזון כל עמי, על ידי זה יגדל הכיסא, תגדל ספירת המלכות.

נמצא שרבנו מסביר איך אנחנו מגדילים כביכול את הכיסא מלכות של הקב"ה עד כדי כך שאפילו אנחנו נוכל לגמור עם עמלק, שיהיה הכיסא שלם - שזו מלכותו של הקב"ה, ע"י שנתפלל על שפע, שיהיה שפע בעולם, שיהיה הרבה מזון ופרנסה. ועכשיו אנחנו מתבודדים כולנו ביחד, ומתפללים על שפע ופרנסה שיהיה לכולנו רק בשביל כבוד הקב"ה, כי ברגע